

Rudolf Jelínek (herec)

Když se řekne Jiřina Bohdalová, představím si svoji někdejší spolužačku z DAMU, která nastoupila do našeho ročníku k panu profesorovi Bohuši Záhorskému po přerušení studia z důvodu těhotenství. Společně jsme hráli v divadle DISK například milenecký pár v *Donu Juanovi* nebo v absolventském představení *Lesní panny*.

Jiřina je úžasně spontánní, komediálně nadaná a dokáže báječně vypointovat situace. Ze zahraničních hereček by se podobným hereckým potenciálem dala přirovnat k Giuliettě Masině. Kdyby točila venku, jistě by se stala velkou světovou hvězdou.

Co se týče našeho partnerství, několikrát jsme spolu stáli na jevišti během našeho společného angažmá v Divadle na Vinohradech. Hraje se s ní báječně. Není ovšem improvizační typ a bezpodmínečně trvá na domluvených aranžmá. Zkrátka, co se během zkoušek domluví, to se musí do poslední tečky při představení odehrát. Setkali jsme se například při Hubáčově *Generálce*, kde jsem tehdy zaskakoval za Ilju Racka v roli generála Gourgauda. Měl jsem tedy možnost zblízka pozorovat jejich souhru s Petrem Haničincem, který hrál Napoleona, a musím konstatovat, že tam oba předvedli excelentní výkony, jež mi zůstanou natrvalo v paměti. Tato Hubáčova hra je mistrovsky napsaná s nadčasovým ideovým a uměleckým posláním. Navíc ji režíroval Evald Schorm, který byl úžasný v tom, že dovedl z napsaných postav trefně a přesně vyhmátnout „člověčinu“, což se pozitivně projevilo také zde. V současné době Jiřina *Generálku* zkouší v Divadle Na Jezerce, takže jí budu držet palce, aby jim to nyní vyšlo stejně báječně jako tenkrát na Vinohradech.

Dále si vzpomínám na *Kočičí hru*, kde jsem představoval jejího zete. Nebyla to však rozsáhlá role, takže jsem během představení přijímal od kolegů objednávky na kuřecí křidélka, pro něž jsem vzápětí chodil do nedalekého KFC na Václaváku. Jiřina taktéž patřila k „mým věrným zákaznicím“.

Prozatím naposledy jsme spolu hráli v tragikomedii *Lásky paní Katty*. Kuriózní je, že tato hra byla původně nastudována v Divadle na Vinohradech, kde ji v krátké době tehdejší vedení stáhlo z repertoáru, protože údajně nelákala diváky. V Divadle Na Jezerce jsme ji poté s úspěchem hráli devět sezon až do letošní derniéry pokaždé před téměř vyprodaným hledištěm. Na Bohdalku se totiž bude chodit vždycky.

Po lidské stránce jsem obdivoval, jak se ještě jako studentka DAMU dokázala existenčně postarat o celou rodinu, protože její otec byl tehdy zavřený. Jiřina vlastnila tatínkovu starou pragovku a já se strašně toužil svést. Půjčila mi ji, ačkoli jsem nikdy předtím neseděl za volantem, a řítili jsme se dolů Vinohradskou třídou až do okamžiku, kdy mi motor „chcípł“. Svůj první řídicí zážitek jsem tedy absolvoval za její asistence.

V polovině šedesátých let jsme společně letěli do Moskvy reprezentovat film *Atentát* na mezinárodní filmový festival, tam se Jiřina sblížila s Radkem Brzobohatým. Přišli jsme tehdy na československé ambasádě do blízkého kontaktu s Jackem Lemmonem, Sophiou Loren nebo Carlem Schellem, kterému Jiřina imponovala do té míry, že se neudržel. Radek jej však spolehlivě zabrzdil.

Co se týče jejích rolí, úžasně hrála Fany, kde se v souhře s Jiřinou Jiráskovou vzájemně obohatily, a do-

sáhly tak ještě vyšší úrovně, než na jakou se dostaly do té doby. Jiřina se na tuto roli důkladně připravovala a nechala si vysvětlit, jak se takto postižený člověk projevuje. Byla to tedy z její strany velmi zodpovědná a posvěcená práce. Samozřejmě nemohu opomenout film *Ucho*, který vyprávěl o nedostatcích komunistického režimu. Samotné téma filmu bezesporu oslovilo jak Radka Brzobohatého, tak režiséra Karla Kachyňu, ale také Jiřinu, která zde předvedla bravurní herecké scény včetně hysterických záchvatů, opilosti, obrovského strachu a paniky. Skvělý herecký výkon podala také ve filmu *Pěnička a Paraplíčko*, opět ve dvojici s Radkem Brzobohatým a tentokrát pod pečlivým režijním vedením Jiřího Sequense. Tento snímek představuje při svých televizních reprízách vždy velké oživení v repertoárové skladbě, což je zároveň důkaz o povrchnosti současné herecké práce a profesionální nepřipravenosti ze strany dnešních režisérů.

Chtěl bych Jiřinu ještě vidět jako paní Dulskou ve slavné hře Gabriely Zapolské *Morálka paní Dulské*, což byl kdysi parádní majstrštyk Zdeňky Baldové. Jsem přesvědčen, že Jiřina by ji zahrála stejně dobře.

Domnívám se, že svou neutuchající energii čerpá z genetických kořenů, ze kterých se narodila. Na svůj věk je neobyčejně vitální, až tím vzbuzuje závist.

Její největší přínos českému herectví spočívá v komediálnosti. Mezi ženami se u nás objevilo velmi málo hereček s komediálním talentem. Jiřina jím však byla obdařena na dvě stě procent. Dokáže zároveň báječně vyprávět zážitky a skvěle komentovat události, čímž se blíží dalšímu vypravěči par excellence – Vladimíru Menšíkovi.

Do budoucna bych jí přál, aby jí energie vydržela ještě alespoň deset let a aby se potkala se zajímavými hereckými úkoly, protože tím může obohatit českou divadelní historii, do které už vlastně vstoupila. A sám sobě bych přál, abych se s ní na jevišti ještě potkal, protože je to vždy neobyčejně obohacující a inspirativní.

Antonín Kachlík (režisér, scenárista)

Když se řekne Jiřina Bohdalová, představím si bývalou kamarádku. Nevím, proč se za přátelství se mnou dnes stydí. Přivedl jsem ji však k filmu, což taky zapírá.

V roce 1956 jsem se vrátil ze Zlína z Divadla pracujících do Prahy a začal pracovat jako pomocný režisér u Josefa Macha, který připravoval komedii *Florenc 13,30* a potřeboval obsadit několik rolí mladými, „neokoukanými“ tvářemi. V té době končila DAMU i Jiřina, kterou jsem znal jen z vyprávění ostatních studentů. Pozvali mě na své představení, kde jsem ji prvně viděl. Ihned mě zaujala svým smyslem pro komiku. Doporučil jsem ji Machovi jako partnerku pro Karla Effu. Jiřina nás poté pozvala na své absolventské představení *Josefina*. Oběma se nám líbila, protože v této hře skutečně excelovala, a Mach jí nabídl roli v již zmiňované komedii *Florenc 13,30*. Na Vančurově *Josefině* se byl podívat i Jan Werich, protože tam hrála také jeho dcera Jana. Werich nabídl Jiřině angažmá v Divadle ABC, takže již záhy vzbudila širší zájem.

Za nějaký čas jsme se setkali a Jiřina mě požádala, abych jí sehnal roli, kde by se mohla projevit jako mladá,

hezká, především však nekomická herečka. V roce 1962 mě Milan Kundera seznámil se spisovatelem Janem Trefulkou, který mi nabídl ke zfilmování svoji povídku *Pršelo jim štěstí*. Ihned po přečtení mě zaujala. Vypráví o dívce, která uteče od svatebního obřadu. Po dohodě s kameramanem Honzou Kališem jsme do hlavní dívčí role obsadili Jiřinu a ta ji s nadšením přijala. Měla zde možnost prokázat široký talent mimo komiku, protože například celý svatební pochod probřečela. Ono, plakat a stop a zase slzy a stop a tak pořád dokola, není nic jednoduchého. Měla svoji taktiku a uměla si navodit pocit, který v ní vyvolal pláč. Spolupráce s ní byla vynikající, je velmi přizpůsobivá. Přesně vycítí, co od ní jako režisér potřebuji. Je profesionál.

Koncem šedesátých let mi nabídla, abychom natočili komedii o jejích jedenácti sebevraždách, které v mládí fingovala. Napsal jsem rámeček zajímavého komediálního příběhu, protože každá z oněch sebevražd byla úplně jiná. Když jsem přišel k Jiřině na konzultaci scénáře, otevřel mi Radek Brzobohatý, se kterým v té době žila, a zabouchl dveře se slovy, že dokud patří k paní Jiřině, žádné její shazování nepřipustí. Tak skončila tato nadějná veselohra. Po mnoha letech projevila Jiřina opět zájem své sebevraždy natočit. Odpověděl jsem: „Bohužel to nepůjde, protože ty už tu roli vzhledem k věku hrát nemůžeš a nikdo jiný ji nezahraje.“ Definitivně z tohoto filmu tedy sešlo, čehož lituji nejen já, ale myslím, že i ona.

Je typem herečky, která nehraje, stejně jako Vláda Menšík. Ona je. Někteří herci zahrají komickou roli, ale nejsou komici. Jiřina má však smysl pro improvizaci a sebeironii, což jsou schopnosti, které se nedají naučit.

Nejvíce mě zaujala ve filmech *Pršelo jim štěstí* a *Ucho*, které považuji za dva opěrné body její kariéry, zde dokázala, že umí hrát nejenom komiku, ale také závažné dramatické úlohy. Nevím, proč se dnes k filmu *Pršelo jim štěstí* nehlásí, ačkoli patří k jejím nejlepším filmovým výkonům, což si patrně neuvědomuje. Právě v tomto snímku se zalíbila Martinu Fričovi, a nabídl jí posléze další zajímavou hereckou příležitost ve filmu *Hvězda zvaná Pelyněk*.

Po lidské stránce bych ji charakterizoval jako ženu, která je schopna velkého přátelství. Náš vzájemný vztah byl vždy na úrovni kamarádství a jako kamarádka byla vynikající.

Její neuvěřitelná energie je dar od Pána Boha. S tím se narodila – podobně jako Vláda Menšík nebo Mirek Horníček, kteří také kam přišli, tam bavili.

Výborně vypadá. Věkem patří mezi stařenky, vzhledem je to stále krásná žena, která má sex-appeal. Udrží se umělými prostředky, ale dělá to velmi uvážlivě.

Rád bych ji ještě viděl v našich „jedenácti sebevraždách“ nebo ve velké ženské komické roli, jakou je třeba v mužské kategorii Falstaff.

Její největší přínos české kinematografii spočívá v tom, že obohatila české herectví o nenapodobitelnou ženskou komiku a svou komediální razancí a schopností se postavila na roveň slavným mužským komikům – Vlastovi Burianovi, Sašovi Rašilovi, Jindřichu Plachtovi, Hugo Haasovi. Společně se Stellou Zázvorkovou, Helenou Růžičkovou a Ivou Janžurovou pozvedly českou ženskou komiku na úroveň té mužské.

Do budoucna bych jí popřál, aby jí energie, kterou doposud má, vydržela co nejdéle.

Dušan Klein (režisér, scenárista)

Jiřinku Bohdalovou znám osobně od mládí jako kamarádka, ovšem nikoli jako herečku. Často jsme se navštěvovali v době, kdy byla provdaná za Radka Brzobohatého. Dlouho nám však nevyšlo, abychom spolu pracovali. Nebylo to proto, že bych ji nechtěl obsadit, ale řadu let jsem neměl k dispozici takovou roli, která by si zasloužila, aby ji ztvárnila.

Téměř od počátku své umělecké práce hrála hlavní role. Patří přesně k tomu typu herců, kteří jakmile točí film, tak je to zpravidla film o nich. Jako příklad bych uvedl snímek Françoise Truffauta *Americká noc*, kde přijdou novináři a ptají se, o čem je ten film. Mladý hrdina říká, že je to film o mladém klukovi, který přivedl svoji nevěstu představit rodičům. Nevěsta říká, že je to film o mladé dívce, kterou přijde představit její milý jako svoji budoucí ženu. Tatínek říká, že je to film o otci chlapce, který přivede domů ukázat svoji budoucí partnerku a tak dále. Zkrátka každý z nich má pocit, že je to film o něm, což je koneckonců správné. Přijme-li Jiřinka vedlejší roli, zasahuje do scénáře a průběhu natáčení. Snaží se dosáhnout, aby daný film byl více o ní, což není vždy k dobru věci.

Točili jsme spolu jen jednou v seriálovém cyklu *Hříchy pro diváky detektivek*, kde hrála vedlejší úlohu. Nebyla to zcela jednoduchá práce. Dosti jsme se přeli, protože chtěla, aby zmíněná detektivka byla více o ní. V jednom místě jsem jí podlehl a souhlasil, aby si danou repliku řekla po svém. Teprve ve střížně jsem zjistil, že svým podáním prozradila pachatele, což jsem v rychlosti natáčení nepostřehl. Repliku jsme posléze museli přemluvit postsynchronem.

Svým hlasem smyslně ztvárnila pohádkové postavy. Nikdo z nás nikdy neviděl a neslyšel Křemílek. Křemílek vypadá, jak ho výtvarník stvořil, a mluví, jak ho Jiřinka namluvila. Hledala srozumitelný, avšak nereálný odstín hlasu, což se jí brilantně povedlo. Tímto způsobem vytvořila obrovské množství pohádkových postav. Někdy se však stávalo, že jí v reálných příbězích barva hlasu neuvědoměle sklouzla do nereálné polohy pohádkové. Tento jev musí ohlídat samozřejmě režisér, protože herci se to stává většinou bezděčně. Jako její nejrealističtější filmový výkon bych bezesporu hodnotil *Ucho*, kde se oprostila od všech náznaků stereotypů, klišé a šablon a vytvořila citlivou, vnitřně prožitou postavu. Samozřejmě ztvárnila mnoho rolí v komediích, kde se tento zlozvyk ztratil nebo se stal naopak předností. Zmíněný problém se netýká jen jí, ale všech velkých hereckých osobností, které uspěly s určitým druhem grimasy či hlasové odchylky.

Ještě bych rád upozornil na další jev. Hereckým vkladem se postava vytváří ze dvou složek, jak vypadá vně a jaký je její charakter. Jiřinka si velmi pohrává s vnějším pohledem. Často se stane, že to trochu přezene, čehož jsem si například všiml v nedávno natočeném detektivním cyklu *Ach, ty vraždy!*, kde místy hrála příliš divadelně.

Každý režisér si je vědom faktu, že pokud obsadí do svého filmu herecké hvězdy, bude podstatně lépe shánět sponzory. Obecně je dnes situace taková, že přijdu-li do televize s nějakým nápadem, nejdříve se zeptají, aniž by to četli, kdo v tom bude hrát. Existuje totiž herecká tabulka sledovanosti. Na prvním místě je Jiřinka Bohdalová.

Její největší přínos české kinematografii spočívá ve skutečnosti, že se stala takovým pojmem a zároveň zárukou kvality a zábavy, čehož dosáhlo jen několik herců za století – u nás bych jmenoval ještě Vlastu Buriana, Oldřicha Nového a Vladimíra Menšíka. Má dnes dokonce takovou pozici, že kdyby o to stála, mohla by být prezidentkou republiky, protože lidé ji budou volit.

Závěrem jsem si vzpomněl na jednu příhodu. Před mnoha lety jsem pozval na večeři Radka Brzobohatého s Jiřinkou. Připravil jsem židovskou masovou pomazánku. Strašně jí chutnala a vehementně ze mě všemi ženskými prostředky mámila recept. Tehdy jsem jí slíbil, že jednou ve stáří jí slíbený recept prozradím, ale stále není dost stará, abych jí ho řekl.

Daniela Kolářová (herečka)

Když se řekne Jiřina Bohdalová, představím si fenomén, protože hereček s takovým komickým talentem je skutečně velmi málo.

Její herectví mi nejvíce imponuje v originalitě. Kdyby ji chtěl někdo napodobovat, bude vypadat jako hlupák. Je originální osobnost se vším všudy.

Co se týče naší spolupráce, párkrát jsme se setkaly před kamerou – kupříkladu v televizním seriálu *Taková normální rodinka*, ale především jsme spolu hrály v Divadle na Vinohradech, například v Gorkého *Barbarech*, Molièrově *Lakomci* nebo v *Podivné paní Savageové*. Její umění samozřejmě nespočívá pouze ve schopnosti dobře dělat komiku. Jiřina má v sobě hereckých poloh daleko

více a záleží na režisérovi, kterou z nich otevře, kudy ji vede a jestli je schopen nabídnout jí dostatečně různorodé úkoly. V Divadle na Vinohradech existovaly tři režisérské týmy, přičemž Jiřina nejvíce spolupracovala s Jaroslavem Dudkem, který si dovedl herce proklepávat ze všech možných úhlů pohledu a nabízet jim protikladné úkoly. Co se týče textu, nesnášel samoučelnou sólovou exhibici, ale připustil obměnu, která sloužila tématu postavy nebo hry.

Jiřina je v mých očích nezapomenutelná ve skečích s Vladimírem Dvořákem, které byly vystaveny na mimořádně vysoké úrovni. Bavit lidi je nesmírně těžká záležitost, a oni to uměli. Osobně bych si netroufla dělat tuto disciplínu.

Znám ji z divadla také z jiných hereckých poloh, které dokázala taktéž výborně ztvárnit. Samozřejmě je těžké vyskočit ze zvyku bavit lidi, a právě proto absolutně věřila Jaroslavu Dudkovi a věděla, že když „nějak jinak“ – povede ji správným směrem.

Má cit pro divadlo a dovede si publikum získat, nepustí ho a celé představení táhne jako pivovarská kobyla. Obdivuji energii, která v ní v jejích letech je, a vůli pracovat.

Má ohromný smysl pro rodinu a rodinnou soudržnost. Láskyplně se starala do pozdního věku o své rodiče. Dovede si čas správně rozdělit mezi práci a rodinu.

Její největší přínos českému herectví spočívá v úžasném smyslu pro humor, a to není samozřejmý jev. Tímto darem se výrazně odlišuje od většiny ostatních charakterních hereček.

Do budoucna bych jí přála, aby byla šťastná a zdravá, protože od toho se odvíjí radost ze života i z práce. Takže ať jí to takhle vydrží co nejdéle a ať ji těší svět!